

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Iudicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

14 Lustrare prouincias & vrbes suas, & subditorum mores cognoscere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

mas, & multarum ibi fama periit pudorque,
multæ inde domum impudicæ, plures ambiguar
pediæ; castior autem nulla.

7. *Lacedæmonij, Cretenfes, & Perse* maximam in
venatione curam ponebant: quia similitudinem
quandam cum arte militari tenet: (vt *Xenoph. do-*
cti lib. 1. Cyr.) dū enim membra laboribus assue-
scit; dum locorū ingenia ediscit; dum saltus per-
errat, & excutit cubilibus feras; dum æstum, fri-
gus, famem quandoque perfert, bellicæ artis ru-
dimenta capit.

10. *Iustiniani* Constitutione omnibus Rom Im-
perio subiectis aleæ ludus prohibetur, negata in-
super actione victori; imò & victo facultate cō-
cessa, pecuniam amissam condicendi, neque vlla
obstet præscriptio, nisi annorum 50. *l. alearum v-*
su, C. de alea lusu & aleat.

11. Ob aleæ lulum Magistratus apud alios inci-
dunt in contemptum. Nam licet *Augustus Casar*
in oculis esset civium Rom. tamen quod plus æ-
quo indulgeret aleæ, hoc scommate notabatur,
apud *Suet. c. 71.*

Postquam bis classe victus naues perdidit,

Aliquando vt vincat, ludit assidue aleam.

Optima exercitatio est conuersatio erudito-
rum.

SIGNVM XIV.

IPSTRARE, ET PERAGRANDO VI-
sitare Prouincias & vrbes suas, nec non subdi-
torum mores & ingenia probe cognoscere.

Expedit Magistratus cognoscere rerum sua-
rum statum, & quantæ vires suæ sint oculis
R r 5 ceræ-

cernere, vt Ratiocinarium suarum rerum cōsiderare, Remp. nosse, & fraudibus gubernationem occurrere possint. Expediit eosdem nosse naturam subditorum. Nam rectè ait Martial.

Principis est virtus maxima, nosse suos.

Hinc Plut. lib. Pol. ad Traian. inquit. Vir civilis & Remp. tractare incipiens, tam diu ciuilibus rebus consentaneè viuat, & se ad eorum naturam accommodet, atq; scitè cōfectetur ea, quæ popularis solet delectari, donec opinione virtutis fide iam comparata auctoritati inniti possit.

1. *Augustus Caesar* Prouincias, quæ Proconulibus imperio regebantur, persæpe adiit, vt videtur quo in statu res essent, neue fortassis Proconulibus potestate sibi tradita in dedecus & odium abuterentur. *Suet. c. 47.* Et Codice separatim propria manu scripsit instrumentum, seu, vt verius loquitur, Statū rerum, quo publicæ actiones, & nomina Virorum, reditus publici, &c. quæ per indicè continebantur. Veteres Breuitates Imperij nuncupabant. *Suet. c. vlt.* eo cōpleuerunt quantum militum vbiq; sub signis esset, quantum pecuniæ in AErario & Fiscis, &c. (ita occurrunt fraudibus Quæstorum.) *Vide Dion. lib. 57.*

2. *Tiberius*, eius priuignus & successor, cunctas Prouincias tutarentur, vt vires suas cognoscere ipse, (non per vicarios,) *Tac. 4. Annal.*

3. *Traianus Caesar*, velocissimi solis more, non inuisere, omnia audire, & vnde cunq; inuocaret statim veluti Numen adesse, & assistere solebat.

4. *Persarum Reges* omnes vniuersæ suæ diuitiarum Prouincias obibant, & lustrabant, quod si quæ Regiā desiderarent, eis Rex adesset, contra

† *Plin Pa
neg.*

res componeret, & stabiliret. Motus populi per internuntios cohiberi non possunt. Nam, vt Tac. *hist.* ait, *ex distantibus terrarum spatij consilia post res afferuntur.* Vt Luna (aciebat Princeps quidam) præcipuè mouet inferiora, non quòd efficacia; sed quòd vicinior: ita multum habet momenti, ad motus belli sedandos vicinitas Regis.

6. *Carolus V.* sæpe ex Hispanijs ad Flandros, & Germanos aduolauit, vt internos populi motus, seditiones, vel penitus tolleret, vel certè mitigaret. Dicitur fortassis Ferdinãdi Regis Castellæ & legionis imbiberat: Principis internuntios in illarum oculorũ Principum esse: sed vix illi Principi, cui oculi sic caligãt, vt aliorũ oculis indigeat.

7. *Alexander Seuerus* milites suos, qui vbique erãt, sciebat: quia in cubiculo habebat Breuiariũ, numerum complectens, & tempora militantiũ, semperq; cum solus esset & rationes eorũ, & numerum, & dignitates, & stipendia recensabat, vt esset ad omnia instructissimus. *Lamprid.*

8. Cũ *Rex Assuerus* noctem quãdam in somnè duceret, iussit sibi adferri historias & Annales priorum temporum: quæ cũ illo præsentè legeretur, ventumq; esset ad illum locum, in quo scriptũ erat, quomodo Mardocheus Iudæus insidias Eunuchorum, Regẽ Assuerũ iugulare cupientũ, nuntiaffet, percunctatus Rex, quid pro hac fide honoris & præmij Mardocheus consequutus esset, intellexisset quæ à ministris, nihil omnino mercedis accepisse, illũ honorari, & omnib; Regni Proceribus præponi iussit, neq; passus est tantũ beneficiũ sine præmio relinquere: cuius beneficij hæc dubiè immemor fuisset, nisi cõtulisset se ad Imperij sui Rationariũ, seu Annales, qui memoriã

illi

illi renouârunt oblitterati beneficij: cuius renovationem vt Mardocheus acciperet, plurimum Regis intererat. *Esth. 6.*

8. *Constantinus, Leonis Imp. Constantini, filij* Rationarium sui Imperij scripsit, in quo fuerunt hostium vires, & summa totius Imperij commensurabatur: quem librum Veneti diligentissime seruant. *Girald. hist. Poët. Dial. 5.*

9. *Carolus VI. Gallia Rex Regni Prouinciarum* quinquiores adiuit (inquit Froissardus lib. 3. *cap. Gall.*) tandē in Prouinciam, & finitima loca venit. Ibi grauissimas querimonias auctore suo Berria Principe, qui supra modum popularis miserorum bonis, ad summam prosperationem eos adegerat. Erat ibi videlicet die supplices libellos plurimorum, de fractura iuria, vi, proscriptionibus, atque rapinis contententium. Regem vehementer commouit horum miseria, & ideo statuendi exempli causa, ad eam Berriae Principis patri sui Quæstoribus locis primū grauius ab omnibus actibus propter expilationes, viuum exuri præceptum tumuis intercedente per litteras ac deprecatorum Berrio, quem postea Rex iter prosequens, in eorum iurisdictione adesse veruit.

10. Anno 1602. cū *Henricus IV. Gallia Rex* audiret, Pictones varijs in locis agitare seditiones, quod tributis ab Quæstoribus prægrauantur, iter ad eos suscepit, moxque effectis, motus animorum motus sua præsentia extinguerentur, nedum sedarentur.

Prou. 20. Rex sedens in folio dissipat imperium intuitu suo.